

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθήνα 15/05/2017

Δελτίο Τύπου

Όρια στις πειθαρχικές ποινές απομόνωσης ανηλίκων κρατουμένων

Εξορθολογισμό και ουσιαστικό αποκλεισμό της πειθαρχικής απομόνωσης των ανηλίκων κρατουμένων επιφέρει το Υπουργείο Δικαιοσύνης, με Εγκύκλιο του Γενικού Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής κ. Ευτύχη Φυτράκη. Με τη συγκεκριμένη εγκύκλιο, σύμφωνα και με τις διεθνείς προδιαγραφές, ο περιορισμός σε πειθαρχικό κελί ανηλίκου αναγνωρίζεται ρητά ως έσχατο μέτρο κύρωσης, που επιβάλλεται μόνο όταν ηπιότερες ποινές δεν επαρκούν για τον επιδιωκόμενο σκοπό και εφ' όσον οι προβλεπόμενοι χώροι καλύπτουν τις σχετικές προβλέψεις. Επιπλέον, η πειθαρχική απομόνωση ανηλίκων πρέπει να έχει μικρή διάρκεια ενώ πρέπει να υπάρχει καθημερινή επίσκεψη ιατρού και ψυχολόγου ή κοινωνικού λειτουργού.

Με βάση την εγκύκλιο, πρόκειται να ελεγχθούν όλες οι υποδομές των φυλακών ενώ θα εξετάζεται εναλλακτικά, αντί της απομόνωσης η απλή επιβολή περιορισμών διαβίωσης του ανηλίκου κρατουμένου στο κελί του. Επιπλέον, κάθε πειθαρχική απομόνωση που αποφασίζεται για ανήλικο θα υποβάλλεται άμεσα στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, ώστε ο Υπουργός Δικαιοσύνης να μπορεί να την διακόψει, να την αναστείλει ή να την χαρίσει, όπως ορίζει ο νόμος.

Σημειώνεται, παράλληλα, ότι με πρόσφατες εντολές του Υπουργείου Δικαιοσύνης, έπαψαν να λειτουργούν τα πειθαρχικά κελιά στη φυλακή Κέρκυρας, τα οποία (με απόφαση του Υπουργού κ. Σταύρου Κοντονή) μετατρέπονται ήδη σε μουσειακό χώρο, ενώ γκρεμίστηκαν τα πειθαρχικά κελιά στη φυλακή Πάτρας. Και οι δύο αυτές επεμβάσεις έγιναν χωρίς να μειωθεί το επίπεδο ασφάλειας των φυλακών αφού τα κελιά, για τα οποία υπάρχουν σχετικές επικρίσεις της CPT και του Συνηγόρου του Πολίτη, αντικαταστάθηκαν από άλλους κατάλληλους χώρους.

Ακολουθεί ολόκληρη η εγκύκλιος.

ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Β7

Ταχ. Διεύθυνση: Μεσογείων 96
Τ.Κ. 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλέφωνο: 210 77 67 433
Fax: 210 7767431
Πληροφορίες: Γ. Αρχοντίδης
e-mail: garhodidis@justice.gov.gr

Αθήνα 2/5/2017
Αριθ. Πρωτ.: 32638 οικ.

ΠΡΟΣ: Προϊστάμενο της Δνσης του
Καταστήματος Κράτησης
Κορίνθου

ΚΟΙΝ: 1. Εισαγγελία Αρείου Πάγου
2. Συνήγορο του Πολίτη
(Κύκλο Δικαιωμάτων του
Παιδιού)
3. Προϊσταμένους των
Δ/νσεων των Κατ.Κράτησης
της χώρας

Θέμα: Κράτηση-απομόνωση ανηλίκων κρατουμένων σε πειθαρχικά κελιά

I. Το θέμα της πειθαρχική κράτησης – απομόνωσης των ανηλίκων κρατουμένων έχει απασχολήσει, κατ' επανάληψη, τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών αλλά και το Συμβούλιο της Ευρώπης, επιτροπές των οποίων έχουν εκδώσει σειρά συστάσεων αλλά και δεσμευτικών νομικών κειμένων προς τα κράτη-μέλη, αναφορικά με τη διαχείριση του εξαιρετικά ευαίσθητου αυτού ζητήματος.

Κατά τα προβλεπόμενα στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (άρθρο 37 περ. γ' ν. 2101/1992) «[κ]άθε παιδί που στερείται την ελευθερία [του] αντιμετωπίζεται με ανθρωπισμό και με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό, και κατά τρόπο που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του». Η διάταξη αυτή, κατά την αρμόδια Επιτροπή του ΟΗΕ (GENERAL CRC/C/GC/10 25 April 2007, σημείο 89) έχει την έννοια ότι κάθε πειθαρχικό μέτρο πρέπει να είναι συνεπές με την προάσπιση της εγγενούς αξιοπρέπειας του ανηλίκου, ενώ τα πειθαρχικά μέτρα της σωματικής τιμωρίας, της τοποθέτησης σε σκοτεινό κελί, της απομόνωσης ή οποιασδήποτε άλλης τιμωρίας που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την σωματική ή ψυχική υγεία ή την ευημερία του συγκεκριμένου παιδιού απαγορεύονται αυστηρά.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον κανόνα 95.3 της Σύστασης CM / Rec (2008) 11 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα κράτη μέλη, σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες για τους ανήλικους παραβάτες που υπόκεινται σε κυρώσεις ή μέτρα, η κράτηση - απομόνωση ανηλίκων, για πειθαρχικούς ή άλλους λόγους, σε πειθαρχικά κελιά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις διαθεσιμότητας τουλάχιστον 6 τμ, επαρκούς φυσικού (παράθυρο) και τεχνητού φωτισμού, θέρμανσης, αερισμού, υποδομών καθημερινής υγιεινής και βασικού εξοπλισμού (κρεβάτι, καρέκλα, τραπέζι), απαγορεύεται.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και υπό προϋποθέσεις, δύναται να επιβληθεί σε ανήλικο και να εκτελεστεί η πειθαρχική ποινή του περιορισμού σε κελί, ως έσχατο μέτρο κύρωσης ή, σε άκρως εξαιρετικές περιπτώσεις, να κρατηθεί ανήλικος σε συνθήκες απομόνωσης, για λόγους ασφάλειας [βλ και 24η Γενική Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και κάθε μορφής απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT 2015), παράγραφος 126 επ]. Συγκεκριμένα, η κράτηση ανηλίκων σε συνθήκες απομόνωσης επιτρέπεται, ως έσχατο μέτρο, εφόσον:

- ο χώρος κράτησης πληροί τις ως άνω προϋποθέσεις, προσομοιάζει δηλαδή σε ένα κανονικό κελί, σύμφωνα με τα ελάχιστα κριτήρια της CPT [βλ «Απομόνωση των Κρατουμένων», Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) CPT / Inf (2011) 28-Part 2, Απόσπασμα από την 21η Γενική Έκθεση της CPT, που δημοσιεύθηκε το 2011, σημείο «Οι υλικές συνθήκες στην απομόνωση»]
- η διάρκεια της απομόνωσης δεν υπερβαίνει το χρονικό διάστημα των 24 ωρών και σε εξαιρετικές περιπτώσεις το διάστημα των τριών ημερών
 - επισκέπτεται τον ανήλικο καθημερινά (τουλάχιστον μια φορά την ημέρα και αμέσως μόλις τοποθετηθεί ο ανήλικος σε απομόνωση) ο ιατρός του καταστήματος
 - ο ανήλικος έχει καθημερινή επαφή με τον ψυχολόγο ή τον κοινωνικό λειτουργό αλλά και τον υπεύθυνο εκπαίδευσης του καταστήματος.

II. Στο Σωφρονιστικό Κώδικα (Σ.Κ.) εμπεριέχονται εξαιρετικές ρυθμίσεις αναφορικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων επιβάλλονται και εκτελούνται πειθαρχικές ποινές σε ειδικές ομάδες κρατουμένων όπως οι υπερήλικες, οι γυναίκες, οι ασθενείς και οι έφηβοι.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 69 παρ. 5 Σ.Κ. «*Σε υπερήλικες, γυναίκες, ασθενείς και εφήβους η ποινή της παραγράφου 1^α (περιορισμός σε κελί κράτησης) του άρθρου αυτού επιβάλλεται μόνον εφόσον συντρέχουν ειδικές περιστάσεις και ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου οργάνου. Εφόσον δεν συντρέχουν τέτοιες περιστάσεις επιβάλλονται οι ποινές των εδαφίων β` ή γ` της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.*».

Όσον αφορά στις παραμέτρους που οφείλουν να ληφθούν υπόψη για την επιβολή πειθαρχικής ποινής, η διάταξη του άρθρου 71 παρ. 6 Σ.Κ προβλέπει ότι «το πειθαρχικό συμβούλιο για την επιβολή πειθαρχικής ποινής, καθώς και για τον καθορισμό του ύψους και της διάρκειάς της, συνεκτιμά τη βαρύτητα και τις συνθήκες τέλεσης της πράξης, την προσωπικότητα του κρατουμένου, τον εναπομένοντα χρόνο έκτισης, καθώς και κάθε άλλο σημαντικό στοιχείο». Παράλληλα στην παρ. 10 του ίδιου άρθρου καθορίζεται η αρμοδιότητα του Υπουργού Δικαιοσύνης να αναστέλλει, να διακόπτει ή να χαρίζει εν όλω ή εν μέρει πειθαρχική ποινή περιορισμού σε ατομικό κελί.

Οι επιβληθείσες πειθαρχικές ποινές θα πρέπει να εκτελούνται με τους όρους του άρθρου 21 παρ. 3 Σ.Κ., ως εξής: «Τα κελιά που προορίζονται για τον πειθαρχικό περιορισμό του άρθρου 69 του παρόντος, κτιριολογικά δεν διαφέρουν από τα λοιπά κελιά και βρίσκονται σε ιδιαίτερο χώρο του καταστήματος, ώστε να μην παρεμποδίζεται η εύρυθμη λειτουργία του». Οι δε προδιαγραφές των κελιών αυτών όπως ορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 2 Σ.Κ. ως εξής: «... οι χώροι κράτησης ανταποκρίνονται στους όρους υγιεινής, εξασφαλίζουν τις κατάλληλες συνθήκες ομαλής διαβίωσης των κρατουμένων και πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις ασφαλούς και εύρυθμης λειτουργίας των καταστημάτων. Ιδιαίτερα, η κατασκευή και η διαρρύθμισή τους εξασφαλίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό ηλιακό φως και ατμοσφαιρικό αέρα, με χρήση παραθύρων, θέρμανση, άνετη κυκλοφορία και χώρους κίνησης, σύμφωνα με τις κλιματολογικές συνθήκες του τόπου κράτησης». Σε κάθε περίπτωση, βέβαια, σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ. 3 ΣΚ «[α]παγορεύεται η κράτηση σε σκοτεινά κελιά».

Παράλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 4 Σ.Κ. «η εύρυθμη λειτουργία και η ασφάλεια του καταστήματος σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατόν να δικαιολογούν περιορισμούς στους όρους διαβίωσης, οι οποίοι καθορίζονται κατά περίπτωση με απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού.»

III. Από τα ανωτέρω (υπό I και II) συνάγεται ότι:

- η επιβολή της πειθαρχικής ποινής του περιορισμού σε κελί σε ανήλικο κρατούμενο αποτελεί απολύτως εξαιρετικό μέτρο και δικαιολογείται τότε και μόνο όταν προκύπτει με βεβαιότητα ότι ηπιότερες ποινές δεν επαρκούν προκειμένου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός.
- Η εκτέλεση της πειθαρχικής ποινής του περιορισμού σε κελί επί ανηλίκου κρατουμένου τελεί υπό την προϋπόθεση ότι, όπως βεβαιώνεται από τα αρμόδια όργανα του Καταστήματος Κράτησης, ο διαθέσιμος χώρος πληροί τις προδιαγραφές που αναφέρονται ανωτέρω.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλούμε:

- Να εξετάσετε αν πληρούνται οι προδιαγραφές που αναφέρονται ανωτέρω, ως προς τους διαθέσιμους χώρους του Καταστήματος (πειθαρχικά κελιά). Σε αρνητική περίπτωση, και αφού εξεταστούν οι δυνατότητες αναστολής,

διακοπής ή χάρης (άρ. 71 παρ. 10 ΣΚ), μπορεί επιπροσθέτως να εξεταστεί η δυνατότητα διαβίωσης του ανηλίκου κρατουμένου εντός του κελιού του, με την επιβολή όμως περιορισμών στους όρους διαβίωσης (άρ. 7 παρ. 4 Σ.Κ.).

- να αποστέλλετε στην Κ.Υ. του Υπουργείου αντίγραφα πειθαρχικών αποφάσεων που επιβάλλουν πειθαρχική ποινή περιορισμού σε ατομικό κελί σε ανήλικο, αμέσως και πάντως πριν την έναρξη εκτέλεσης της απόφασης, προκειμένου να είναι δυνατή η τυχόν άσκηση των αρμοδιοτήτων του Υπουργού Δικαιοσύνης, κατ' άρθρο 71 παρ. 10 ΣΚ,
- Να ενημερωθούν τα μέλη των πειθαρχικών συμβουλίων, προκειμένου να λαμβάνουν την βέλτιστη δυνατή απόφαση αναφορικά με τον πειθαρχικό περιορισμό ή μη των ανηλίκων κρατουμένων.

**Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Ευτύχιος Φυτράκης**

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Προϊστάμενο Σ.Ε.Ε.Κ.Κ.
3. Γραφείο Γ.Γ.Α.Π.
4. Τμήμα Β3

**Ακριβές αντίγραφο
Ο Αν. Προϊστάμενος του Τμήματος**

Γ. Αρχοντίδης

